

Litteratur

JAN-OLOF SUNDELL:

Jugoslavien mellan Öst och Väst

Litteraturen på svenska i internationella frågor och om andra länders problem ökar ständigt. Allt för mycket av det som publiceras är av tveksamt sakligt värde. Men under de senaste åren har det dock börjat komma böcker som avviker från den gängse vänstermallen och vilka förenar en nykter blick på verkligheten med en ärlig ambition att sprida så vitt möjligt objektiv upplysning om ett land eller ett problemkomplex.

Till den sistnämnda gruppen sällar sig den i våras utkomna pocketboken »Jugoslavien mellan Öst och Väst» med Hans Wolf, Frank Walterson, Göran Frenne och Hans Göran Tommila som författare (LT:s förlag). Samma författarteam, som ursprungligen bildades som en arbetsgrupp inom Utrikespolitiska Föreningen vid Stockholms universitet, utgav i fjol ett förträffligt arbete om Östeuropa efter Versailles. Det skall genast sägas, att den nya boken inte står den tidigare efter i kvalitet. På något mer än 200 sidor får man en utmärkt introduktion till Jugoslaviens historia, dess stats- och rättssystem, ekonomi och sociala utveckling. Till bokens stora förtjänster hör också en riklig litteraturlista försedd med kommentarer för vidare läsning för den intresserade, vilket ökar bokens användning för studiecirklar. Däremot saknas beläggning i texten med noter, vilket man ibland skulle önskat inte enbart därför att fakta är kontroversiella utan därför att man helt enkelt undrar vilken typ av källa författarna stöder sig på.

De fyra författarna lägger fram för läsaren en mängd fakta, vilka som regel är väl underbyggda. Det finns dock undantag, flertalet gäller bagateller och förtjänar inte att behandlas här. På åtminstone en punkt finns det dock anledning till en mer bestämd invändning mot författarnas framställning. På sid 93 ger man en sammanfattande karakteristik av den västerländska formen för styrelseskick: »De västeuropeiska staterna utom de på Pyreneiska halvön och Grekland kännetecknas av ett parlamentariskt stats-

skick byggt på ett flerpartisystem och idéen om maktfördelningen mellan statsfunktionerna. De olika partierna företräder olika väljargrupperns intressen och det politiska livet kännetecknas av partiernas politiska kamp om regeringsmakten. I den lagstiftande församlingen (parlamentet) finns partierna representerade i förhållande till sina andelar av väljarkåren. Regeringen bildas som bekant av det parti eller den koalition av partier som kan uppnå majoritet. En förskjutning av väljarkårens sympatier kan framkalla ett regimskifte efter nästa val.»

Den här citerade framställningen är behaftad med flera brister. Som definition på demokratier med parlamentariskt styrelsesätt är den alltför snäv. Den passar utmärkt in på exempelvis det svenska systemet, men det finns stater i Europa som ej har proportionellt valsysteem (exempelvis England) och där är partierna inte representerade i förhållande till sina andelar av väljarkåren. I länder med majoritetsval och faktiskt tvåpartisystem händer det dessutom ibland att ett parti kan erhålla en högre andel av valmanskåren än sitt konkurrentparti men ändå erhålla färre mandat än detta. Så var exempelvis fallet med Labour i England när partiet förlorade regeringsmakten 1951 till de konservativa. Också en annan del av den citerade framställningen är inexact. Det gäller meningen »Regeringen bildas som bekant av det parti eller den koalition av partier som kan uppnå majoritet». Riktigare hade varit att uttrycka det angivna förhållandet på följande sätt: Regeringen bildas av ett parti eller av en koalition av flera partier som äger folkrepresentationens förtroende eller åtminstone *tolereras* av denna. Det finns nämligen minoritetsparlamentarism, som vi själva har i Sverige sedan nyår med den nya enkammarriksdagen.

Jugoslavien mellan Öst och Väst är på det hela taget ett förträffligt arbete, som har goda förutsättningar att bli standardarbetet om landet under åtskilliga år framåt.